

## Plenum

**Torsdag 28.11.2019 kl. 16.00—19.07**

### **4.1. Muntlig fråga om psykisk ohälsa bland ungdomar (Sanna Antikainen saf)**

Muntligt spörsmål MFT 68/2019 rd

*Muntlig frågestund*

**Förste vice talman Tuula Haatainen:** Ledamot Antikainen från sannfinländarnas riksdagsgrupp, var så god.

*Debatt*

**16.02 Sanna Antikainen ps:** Arvoisa puhemies! Lämpimät osanotot omasta ja perussuomalaisen eduskuntaryhmän puolesta pitkäaikaisen kansanedustajan Maarit Feldt-Rannan omaisille ja läheisille.

Nuorten mielenterveysongelmat ovat vakava yhteiskunnallinen ongelma. Mielenterveysongelmat ovat kasvaneet viime vuosina räjähdysmäisesti, mutta terveydenhuoltoon ei ole lisätty vastaavasti resursseja, vaan hoitoonpääsy on ruuhkautunut. Masennuksesta kärsii jopa 15 prosenttia nuorista, ahdistuneisuudesta 10 prosenttia, ja 10—15 prosentilla on toistuvia itsetuhoisia ajatuksia. Monet näistä ongelmista olisivat hoidettavissa, jos yhteiskunta ottaisi asian vakavasti. Turhan usein hoitoon ei kuitenkaan pääse, vaan nuoret jätetään heitteille. Kysyn: mihin toimiin hallitus ryhtyy varmistaakseen, että mielenterveysongelmista kärsiville nuorille on tarjolla heidän tarvitsemansa hoito silloin kun he sitä tarvitsevat?

**16.03 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro):** Arvoisa puhemies! Minä myös yhdyn näihin surunvalitteluihin, jotka jo välitettiin myös valtioneuvoston puolesta pitkäaikaisen kansanedustajan Maarit Feldt-Rannan omaisille.

Mitä tulee tähän kysymykseen, niin se on erittäin koskettava ja ajankohtainen kysymys nimenomaan siksi, että lasten ja nuorten osalta heidän mahdollisuutensa saada mielenterveyteen apua ja tukea ei tässä yhteiskunnassa ole kaikilta osin kunnossa. Meidän on tunnistettava, niin kuin tässä edustaja Antikainen jo totesikin, että paikoitellen lasten ja nuorten palveluissa on aukkoja, mikä johtaa siihen, että lapset ja nuoret eivät saa tarvitsemaansa hoitoa. Joka tapauksessa kysymys on todella isosta ryhmästä, ja kun joka viides nuori kärsii mielenterveyshäiriöstä, pidän sitä silloin jo kansansairautena, johon yhteiskunnassa ei ole riittävällä tavalla vakavoiduttu.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

16.04 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turhan usein nuorten mielenterveysongelmia pyritään hoitamaan pelkästään lääkkeillä. Sen sijaan, että nuori ohjattaisiin psykoterapiaan tai vaikeissa tapauksissa jopa osastohoitoon, aivan liian usein hänelle vain annetaan resepti käteen ja lähetetään kotiin. Hoitoon pitäisi päästä nopeammin sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa, mutta erityisesti perustasolle tulisi lisätä resursseja. Montaa nuorta jo muutama keskustelukerta psykiatrisen sairaanhoitajan kanssa voisi auttaa, mutta terapiaa tarvitseville tulisi turvata riittävän tiheät käynnit, jotta parantuminen voisi alkaa. Kysyisin: mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta osana hoitotakuuta myös terapiatakuu toteutuisi?

16.05 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terapiatakuun tulee sisältää kaikki ihmisen kohtaamat vaivat, olivatpa ne sitten mielenterveydellisiä tai muita. Tätä kautta on tärkeitä, ettemme myöskään leimaa erilaisen hoitojen osalta ihmisiä. Hoitotakuu jokaiseen vaivaan on minusta aivan oikea lähestymistapa.

Me hallituksessa jouduimme myöskin hallitusohjelmaneuvoittelussa havahtumaan nyt tähän asiaan, siihen, että näin ei enää jatketa, että ikään kuin asiat vain luikuisivat täältä eduskunnan silmien alta pois. Kyllä nämä asiat on laitettava kuntoon, ja on selvää, että tehtävää riittää vielä seuraavillekin hallituspolville.

Mutta ensimmäinen asia on tehdä mielenterveysstrategia, joka ollaan nyt saatu aikaiseksi. Sen jälkeen on tehtävä ratkaisut myöskin hoitotakuusta, johon jo viittasittekin. Myöskin koko takuuta edeltävä palveluvalikko on laitettava kuntoon, ja sitä kautta olen nyt lähtenyt siitä, että tämä lasten ja nuorten hätä on kaikkein akuutein, eli olemme varautuneet siihen, että erä-alueet, jotka Suomessa vastaavat erikoissairaanhoidosta, ottaisivat omalla asiantuntemuksellaan nyt tämän tilanteen käsiin niin, että saataisiin jokaisella erä-alueella nopeasti vaikuttavuutta aikaan siinä, [Puhemies: Aika!] että aloitettaisiin näillä lyhytterapiailla ja lyhytinterventioilla, joihin edustaja jo viittasi.

16.07 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työterveyslaitoksen mukaan mielenterveysongelmien kustannukset ovat jo noin 5,3 prosenttia bruttokansantuotteesta. Se on todella paljon. Osuus on ollut nousussa, ja se, minkä se meillä vaikuttaa, näyttää olevan EU-maissa aika lailla isoimpia summia. Se vaikuttaa myös tulevaisuuden uraan, ja nuorille on hirveän tärkeää, että siihen puututaan silloin nuorena jo. Mutta olisiko nyt aika miettiä, mitä te teette? Paljonko olette laittamassa rahaa tähän mielenterveysongelman hoitoon? Se nyt on todella aika laittaa kuntoon.

16.07 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveysstrategian toimeenpanoon on varattu seuraaville vuosille tuo 60 miljoonaa euroa ja sitten vielä pysyviin kehyksiin 18 miljoonaa, jotta saadaan myöskin pysyvästi näitä toimia aikaiseksi. Sen lisäksi lasten ja nuorten palveluiden kokonaisuuteen, johon jo tässä edellä ollaan viitattu, on käytettävissä ensi vuonna 10 miljoonaa rahaa. Palveluiden kokonaisuuksiin on saatava vaikuttavuutta aikaan erityisesti peruspalveluissa, ja olemme osoittamassa ensi vuonna hoitotakuun käytännön toteutukseen 70 miljoonaa euroa rahaa. Tämä täytyy tehdä systemaattisesti. Me tarvitsemme ennalta ehkäiseviä toimia, me tarvitsemme ehdottomasti perusterveydenhuollossa tarkempaa toimintalinjaa kuin mitä meillä nyt on ollut, ja sen lisäksi erikoissairaanhoitoonkin on resursseja riitettävä. Ongel-

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

ma on tosiasiaa kuitenkin se, että perusterveydenhuollossa on pahimpia puutteita erityisesti lievien ja keskivaikeiden mielenterveysongelmien hoidossa, ja jos me emme [Puhemies koputtaa] nopeasti puutu palveluketjujen puutteisiin, tämä hoitotakuu ei tule toteutumaan.

**16.09 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin, kun me puhumme lapsista ja nuorista ja lasten ja nuorten hyvinvoinnista, pitää tietenkin muistaa, että lapset ja nuoret viettävät ison osan ajastaan kouluissa. Siksi matalan kynnyksen palveluiden osalta on äärimmäisen tärkeää, että myöskin meidän oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut toimivat niin, että sitä apua on mahdollista saada myöskin siinä omassa tutussa kouluympäristössä.

Tällä hetkellä ongelmana Suomessa on se, että meillä on aika isot alueelliset erot, mitä tulee oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden saatavuuteen. Yhdellä ammattilaisella voi olla 1—12 eri toimipistettä vastuullaan, 700—2 000 oppilasta. Tästä syystä hallitus on varannut tämän hallituskauden aikana lisärahoitusta 29 miljoonaa, jolla on tarkoitus vahvistaa oppilas- ja opiskelijahuollon palveluita niin perusasteella kuin toisella asteella, ja sitä kautta on tarkoitus myöskin huolehtia siitä, että nämä palvelut olisivat nykyistä tasa-arvoisemmin saatavilla eri puolilla Suomea.

**16.10 Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa rikotaan päivittäin YK:n lasten oikeuksien sopimusta. Lapset ja nuoret eivät pääse hoitoon riittävän nopeasti, hoitoketju on rikkonainen, ja lapsen eteen on vanhempien taisteltava, mikäli heillä on voimavaroja ja osaamista palveluviidakossa. Niin ei pidä tietenkään olla. Mielenterveyspalveluihin on päästävä nopeammin ja matalalla kynnyksellä.

Hallituksen tuleva hoitotakuu ei tarkoita samaa kuin hoitoonpääsy. Terapiatakuun avulla vahvistettaisiin perustason mielenterveyspalveluita ja saataisiin ne matalalla kynnyksellä. Myös vaikuttavia lyhytterapioita tarvitaan perustasolle, kuten palveluvalikoimaneuvosto, joka on sosiaali- ja terveysministeriön alainen jaosto, on todennut. Ministeri Kiuru, kysynkin: onko hallitus valmis rahoittamaan terapiatakuun vaatiman 36 miljoonaa euroa?

**16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiahan on käsiteltyssä siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja hyvässä keskusteluyhteydessä tästä asiasta myös eduskunnassa keskusteltiin. Oletan, että hallituspuolueet, mutta myös oppositio, haluavat rakentaa laajan yhteisen rintaman siihen, että sekä resurssien osalta että tämän takuun osalta tullaan turvaamaan mielenterveyspalvelut ja niihin pääsy yhteiskunnassa. Asia on siis eduskunnassa käsiteltyssä, ja, niin kuin totesin, nämä resurssit, joita äsken kuvasin, ovat varmasti hyvin lähellä jo niitä ehdotuksia, joita tuon terapiatakuun osalta on tehty. Eduskunnassa selvitetään seikkaperäisesti, onko siinä vielä puutteita suhteessa tähän esitettyyn, kansalaisaloitteessa vaadittuun, terapiatakuuseen, vai miten on. Tässä vaiheessa en uskalla ottaa asiaan kantaa, kun tämä keskustelu ei täällä ole vielä alkanut. Mutta selvää on, että lasten näkökulmasta lapsen oikeuksien komitea on huomauttanut Suomea jo paljon aikaa sitten siitä, että lapset [Puhemies koputtaa] ja nuoret eivät pääse mielenterveyshoitoon, ja silti näitä asioita ei ole vielä saatu kuntoon. [Ben Zyskowiec: Teidän budjetissa ei ole näitä rahoja! — Eduskunnasta: Ei ollut teidänkään!]

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

16.12 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osoitan kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta osanoton pitkäaikaisen työtoverimme Maarit Feldt-Rannan omaisten suruun.

Puhemies! Mielenterveysongelmat ovat suurin syrjäytymisen syy. Varsin moni lapsi ja nuori joutuu odottamaan jonossa eikä saa palveluita. Sen takia kansalaisaloite mielenterveyden terapiatakuusta tehtiin. Sitä kannattivat kaikki puolueet ennen vaaleja perussuomalaisia lukuun ottamatta. Kun aloite saapui eduskuntaan, kaikki kannattivat sitä. Nyt olisi mahdollisuus pistää kerralla kuntoon lasten ja nuorten palvelut, kaikenikäisten mielenterveyspalvelut. Onko mahdollista, että hallitus tukisi tätä aloitetta ja muuttaisi vielä ensi vuoden talousarviota, jotta ne 35 miljoonaa saataisiin sinne? Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan osoittanut, että ne rahat on mahdollista löytää.

On täysin väärin se, että kun mieli särkyy, niin moni jää ilman palveluita. Kysynkin nyt ministeri Kiurulta: Mikä on hallituksen kanta? Tuetteko te mielenterveyden terapiatakuuta, [Puhemies: Aika!] joka ikävä kyllä puuttuu Antti Rinteen hallitusohjelmasta?

16.13 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ei kannata laatia minkäänlaista vastakkainasettelua näin tärkeässä ja koskettavassa teemassa. Niin kuin äsken juuri yritin sanoa, me olemme varautuneet siihen, että hoitotakuuta edistetään niin, että se ei leimaa ketään. Vaiva kuin vaiva, se pitää saada jatkossa kuntoon.

Niin kuin tässä edellä totesin, me olemme varautuneet aika merkittävin panostuksin siihen, että nimenomaan, tämä mielen palveluiden kuntoon laittaminen voisi tapahtua terapiatakuun tapaan. Itse olen hyvin vahvasti liputtanut tämän terapiatakuun puolesta, ja se näkyy myöskin näissä hallituksen sisäisissä järjestelyissä siinä, että rahoitusta on tarkoitettu käyttää nimenomaan tämän mielenterveyskokonaisuuden kuntoon laittamiseen juuri niin kuin Terapiatakuussa linjataan. Koska asia saapui juuri eduskuntaan, eduskunnassa käydään hyvin tarkkaan läpi se, mitä siinä kansalaisaloitteessa esitetään esimerkiksi resurssien osalta, mukana on käsittääkseni myös koulutusta. Tältä osin [Puhemies koputtaa] katsotaan sitä, että nämä resurssit olisivat mahdollisimman yhtenäiset.

16.14 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös keskustan eduskuntaryhmän puolesta haluan osoittaa syvän osanottomme kansanedustajatoverimme Maarit Feldt-Rannan poisnukkumisen johdosta.

Samalla tässä haluan tuoda esille sen, että hallitusohjelmassa kyllä on, kuten ministeri Kiuru toi esille, lukuisia kannanottoja lasten ja nuorten ja laajemmin koko väestön mielen-terveyspalveluitten parantamiseksi, niin että siitä kiitos kaiken kaikkiaan. Työ on vasta alussa myös tässäkin kohtaa ja vaatii resursseja, kuten on käyty keskustelua.

Viime viikolla meillä oli tämä Terapiatakuu täällä käsittelyssä ja nämä tavoitteet saivat hyvin laajan hyväksynnän. Itse ajattelen niin, että olisi järkevää yhdistää nämä, tämä terapiatakuu ja laajemmin tämä hoitotakuu. Terapiatakuu-keskustelussa tuli hyvin esille, että meillä on todella paljon eriarvoisuutta tässä asiassa alueellisesti. Haluaisin kysyä näistä psykoterapeuttipalveluista: onko meillä riittävällä tavalla psykoterapeutteja, ja tarvitsisiko niitä [Puhemies koputtaa] kouluttaa lisää, jotta me saisimme tämän yhdenvertaisuuden toteutettua?

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

**16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministeriön ministeri, joka vastaa korkeakoulutuksesta, ei ole paikalla, mutta uskallan tässä kuitenkin todeta, että kyllä meillä on pulaa myöskin ammatillisista tällä sektorilla ja siltä osin on tunnustettava se, että parempaan pitäisi pystyä. Myöskin tässä moniammatillisessa kokonaisuudessa tarvitaan muitakin ammattiryhmiä, ja sosiaali- ja terveydenhuollossa, niin kuin ollaan huomattu, on valtava pula ja erityisesti tulevaisuudessa vielä isompi pula ammatillisista. Tätäkin keskustelua varmasti tulevaisuudessa leimaa se, että osaajia tarvitaan.

On myöskin muistettava, että osaajia on erityisesti erityistasolla eli erikoissairaanhoidossa, on monenlaisia ammatillisia, mutta heidän pitäisi pystyä keskittymään juuri näiden vaikeimpien, haastavimpien mielenterveyshäiriöiden hoitamiseen, olipa kyseessä sitten lapsi, nuori tai aikuinen. Tätä kautta varmasti [Puhemies koputtaa] haaste tulee myös siitä, millä tavalla sitä osaamista voidaan käyttää perustasolla hyväksi.

**16.17 Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että silloin kun mieli järkkyy, pääsee nopeasti ja ajallansa asianmukaiseen hoitoon, ja siksi on hyvä, että hoitotakuun yhteydessä mietitään terapiatakuuta.

Mutta vielä tärkeämpää on puuttua niihin syihin, jotka aiheuttavat nuorten mielenterveysongelmia. Jos ajatellaan, että 75 prosenttia mielenterveyden häiriöistä syntyy alle 25-vuotiaiden elämässä, niin silloin koulu on äärimmäisen tärkeässä roolissa, ja ministeri Andersson hyvin sanoi, että koulussa mietitään niitä toimia, joilla terveydenhuolto voi paremmin palvella. Mutta pitäisi miettiä myös niitä syitä. Eilen eduskunnan mielenterveysneuvottelukunta kokoontui, ja siellä näimme hälyttävän luvun, joka kertoi, että itse asiassa nuorten mielenterveysongelmat ovat lähteneet kasvuun aika voimakkaasti juuri niiden vuosien aikana, jolloin on tehty koulutusreformia, olipa kyse sitten pääsykoejärjestelmän uudistamisesta tai ammattikoulureformista. Nämä olisivat kaksi sellaista asiaa, joita toivoisin, että ministeri arvioisi yhdessä sosiaali- ja terveysministerin kanssa nimenomaan mielenterveyden, ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Kysynkin: olisiko mahdollista tehdä pikaisesti arvio näistä molemmista näkökulmista?

**16.18 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Filatov kiinnittää huomiota äärimmäisen tärkeään seikkaan. Olen itse havainnut niiden kuukausien aikana, kun nyt olen ehtinyt toimia opetusministerinä, miten tärkeää tämä lasten ja nuorten hyvinvointi on koko meidän koulutus- ja sivistyspolitiikallamme, koska elleivät meidän lapset ja nuoret voi hyvin, meillä ei ole mahdollisuuksia onnistua myöskään niissä tavoitteissa, mitä me olemme asettaneet koulutustason nostamisen tai oppimiserojen kaventamisen näkökulmasta.

Tänään on julkaistu historian ensimmäinen lukiolaisbarometri. Siinä kävi hyvin ilmi, että vaikka lukiolaiset kokevat opiskelun mielekkääksi, he kokevat samanaikaisesti myöskin paljon stressiä ja paljon paineita. Meillä on samantyyppisiä tuloksia myöskin ammatilliselta puolelta, jossa huoli on liittynyt ennen kaikkea siihen, että kun lähiopetusta on vähennetty ja on siirrytty tämmöisiin yksilöllisiin opinpolkuihin, niin miten me samanaikaisesti voimme turvata oppijoille riittävän tuen ja riittävän ohjauksen siihen omaan oppimiseen. [Puhemies koputtaa] Hallitus on näihin puuttumassa. Yksi tavoite meidän koulutus- ja sivistyspolitiikallamme on lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen, [Puhemies: Aika!] ja myös ammatilliselle puolelle tulee nyt lisäpanostuksia.

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

**16.19 Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puolesta esitän myös osanottomme pidetyn kollegan Maarit Felldt-Rannan poismenon johdosta hänen omaisilleen ja läheisilleen.

Tähän kysymykseen: Haluaisin herättää meitä miettimään myös sitä, onko aina pelkäämään lisärahan laittaminen se ainoa ratkaisu. Kun miettii tänä päivänä suomalaista järjestelmää, meillä on myös erittäin hyviä käytäntöjä ympäri Suomen. Esimerkkinä mielenterveyspalveluista voin nostaa esille vaikka Tornion seudun, jossa ihmistä hoidetaan kokonaisuutena ja hänet otetaan matalan kynnyksen toiminnalla vastaan aina, kun apua tarvitsee.

Mitä me voimme yhdessä tehdä? Minun mielestäni meidän pitäisi pystyä monistamaan näitä hyviä käytäntöjä. Minä kysynkin hallitukselta, ministereiltä: mitä me voisimme yhdessä tehdä, ettemme aina olisi keksimässä pyörää uudestaan vaan me monistaisimme niitä hyviä käytäntöjä? [Puhemies koputtaa] Ei se mielenterveys ole sen kummallisempi Torniossa kuin Helsingissäkään. Ihmisen mieli se on.

**16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin oivallinen kysymys. Esimerkiksi nuorten kokeman psyykkisen kuormituksen, joka näkyy sitten uniongelmina, ahdistus- ja masentuneisuusoireina, hoidosta on saatu hyviä tuloksia jo monissa kaupungeissa. Esimerkiksi tiedämme hyvät kokemukset sekä Turussa että Espoossa, joissa on isosti näitä uusia työvälineitä otettu käyttöön siellä matalan kynnyksen toimintaympäristössä eli koulussa. Ja juuri tätä yritämme nyt, että näitä hyviä käytänteitä saisimme ympäri Suomea.

Meillä on erittäin hyviä pieniä kuntia, jotka ovat asian laittaneet kuntoon. Meillä on myöskin isoja kuntia, joissa palvelulinja ei ole lainkaan kunnossa. Eli suuruus ei aina edes säätele sitä, ovatko asiat kunnossa vai eivät. On myöskin muistettava, että liian moni valuu erikoissairaanhoidon piiriin. Meillä on 90-luvulta lähtien moninkertaistunut erikoissairaanhoidon kopinotto mielenterveysongelmista. Siellä pitäisi asiakkuuden olla lähempänä 5:tä prosenttia. [Puhemies koputtaa] Tänä päivänä 8–10 prosenttia sairaanhoitopiireissä olevista potilaista [Puhemies: Aika!] on erikoissairaanhoidossa hoidossa.

**16.22 Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Filatov nosti esiin tärkeän kysymyksen, että millä tavalla lapsia koskevissa esimerkiksi koulutuksen ja kasvatuksen uudistuksissa huomioidaan ne kaikkein heikoimmassa asemassa olevat yksilöt. Nyt kun kouluissa ihan perusopetuksesta lähtien siirrytään yhä enemmän tällaisiin seinättömiin opetustiloihin ja tilanteisiin, joissa ei ole sitä omaa turvallista luokkaa ja omia turvallisia seiniä, niin on raportoitu, että erityisesti häiriöherkät lapset saattavat ikään kuin jäädä syrjään ja voida huonosti näissä tilanteissa. Oletteko kiinnittäneet siellä huomiota tähän, jotta emme näillä uudistuksilla aiheuttaisi lisää ongelmia heikoimmassa asemassa oleville lapsille?

**16.23 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas kerran erinomaisen hyvä ja tärkeä kysymys. Tämä itseohjautuvuus, josta on paljon keskusteltu nyt koulumaailmaan liittyen, ei tarkoita sitä, eikä se voi tarkoittaa sitä, että me olettamme, että lapsilla on valmiiksi kykyä itseohjautuvuuteen. Eli kaikissa taidoissa, mitä koulussa pitää oppia, oppijalla on oikeus saada tukea ja ohjausta opettajalta, ja tätä tärkeää lähtökohtaa me emme saa unohtaa koulutuspoliittisessa keskustelussa.

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

Hallitus on kiinnittämässä erityistä huomiota oppimisen tuen järjestelmään. Me tulemme hallitusohjelman mukaisesti tekemään selvityksen siitä, miten meidän oppimisen tuki tällä hetkellä toimii, miten inklusio toimii suhteessa kuntien käytettävissä oleviin resursseihin, ja olemme myöskin luvanneet, että tarvittaessa olemme valmiita lainsäädännöllisiin muutoksiin, jos ilmenee, että meillä on järjestelmässä selkeitä epäkohtia, mitä pitäisi korjata. Oppimisen tuki on myöskin yksi pääteema tämän hallituksen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeissa, [Puhemies koputtaa] eli siihen suunnataan myöskin rahoitusta niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksen puolella.

**16.24 Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat suuri inhimillinen ja yhteiskunnallinen haaste. Arvioiden mukaan Suomessa peräti joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmilla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Asia koskettaa siis varsin suurta ihmisjoukkoa. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien taustalla ovat usein kotiolot tosiaan, ja vanhempien oireilu koskettaa todella koko perhettä. Monet lapset ja nuoret kantavat henkisen taakan lisäksi usein vastuuta arjen toiminnoista ja hoitavat kotitöitä samanaikaisesti kun ikätoverit käyvät harrastuksissa. Nämä lapset ja nuoret jäävät usein yksin, sillä häpeä muodostaa korkean kynnyksen hakea apua. Jakamaton taakka on henkisesti raskas kantaa ja saattaa musertaa alleen. Myös koulukiusaaminen liittyy usein tähän ongelmaan. Kysynkin: Mitä konkreettisia toimenpiteitä hallitus aikoo tehdä, jotta mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien perheiden lapsiomaisille saataisiin nykyistä tehokkaammin järjestettyä mielenterveyspalveluja ja avun hakemisen kynnystä madallettua tuntuvasti? [Puhemies koputtaa] Koulukiusaaminen ja ongelmat siinä on nostettu myös perussuomalaisen taholta monasti esille. [Puhemies: Aika!] Onko ratkaisuja?

**16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ensinnäkin on todettava, että on tehty nyt tämä mielenterveysstrategia eli systemaattisesti katsottu, mitä täällä pitäisi tehdä. Sen jälkeen me joudumme uudistamaan mielenterveys- ja päihdelainsäädännön, jotta tähän tulee rotia.

Myöskin palveluiden valikko on laitettava kuntoon. Niin kuin totesin aikaisemmin, hoito on painottunut erikoissairaanhoidon. Ihmisillä on iso viive saada hoitoa näihin varsin yksinkertaisiin vaivoihin, jotka voivat olla vielä lieviä luonteeltaan, mutta kun hoito viivästyy ja hoitoa joutuu odottamaan liian pitkään, silloin hoitopääsy vaikeutuu entisestään, vaivat pahenevat ja loppuviimeksi myöskin hoitokertojen väli, kun hoitoon lopulta päästään, saattaa jäädä liian pitkäksi. Sen takia meidän pitäisi pystyä suuntaamaan nykyikäiseen mielenterveyshoitoon nämä meidän nykyiset resurssimme. Täällä on vuosikymmen tai 15 vuotta sitten tehtyjä päätöksiä siitä, millä tavalla mielenterveysasioita yhteiskunnassa hoidetaan, [Puhemies koputtaa] ja nyt nämä asiat on saatava kuntoon.

**16.26 Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Nuorten mielenterveysongelmat ovat polttava ongelma. Siinä ovat vaakalaudalla nuorten elämän suunta ja tulevaisuus, ja apua niihin ongelmiin pitää saada nopeasti sillä oikealla hetkellä.

Edustaja Filatov toi täällä esille viisaasti sen, että pitää puuttua juurisyihin ja miettiä, mistä mielenterveysongelmat johtuvat, jotta osataan sitten oikein reagoida niihin. Jatkuva, pitkittynyt päihteiden käyttö on monesti mukana siellä mielenterveysongelmien taustalla,

## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

ja siihen meidän täytyy puuttua vahvasti. Terapiatakuun tuominen olisi aivan välttämätön ratkaisemaan tämänkin ongelman.

On aika huolestuttavaa, että sekä koulutuksesta että turvallisuudesta vastaavat ministerit, molemmat, ovat esittäneet, että huumausaineiden käytön rangaistavuudesta voitaisiin luopua. Kun tiedetään, että mielenterveysongelmien taustalla on monesti pitkittynyt päihdeiden käyttö, niin tämä on huolestuttavaa kuulla. Haluankin kysyä nyt: oletteko arvioineet, miten paljon enemmän resursseja vaadittaisiin, mikäli huumausaineiden rangaistavuudesta luovuttaisiin ja nämä mielenterveysongelmat [Puhemies koputtaa] tämän myötä myös lisääntyisivät?

**16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On sanottava, että ei olla, koska hallitusohjelmaan ei sisälly näitä mahdollisia ehdotuksia, joista olitte kiinnostunut kuulemaan. Itselläni on täydellinen nollatoleranssi tässä suhteessa. [Sari Sarkomaa: Entäs hallituksella?]

On pakko sanoa, hyvät edustajat, että lasten ja nuorten osalta päihdeongelmat ovat sellaisia, että pitäisi lopulta vakavoitua puuttumaan niihin. Täällä, suomalaisessa yhteiskunnassa, lapset ja nuoret eivät enää käytä pelkästään alkoholia, vaan on kysymys hyvin monimutkaisesta asiasta, myöskin monenlaisista huumeista, joita lapset ja nuoret ovat ajautuneet käyttämään. Meillä ei kuitenkaan ole tässä yhteiskunnassa lapsille ja nuorille suunnattuja päihdepalveluita.

Tämä on se ongelma, joka nähdään lastensuojelun jäävuorenhuippuna, että nämä lapset ja nuoret, jotka ovat monissa meidän laitoksissamme tässä yhteiskunnassa, eivät saa tosiasiallisesti hoitoa [Puhemies koputtaa] näihin juurisyihin. Sitä kautta tämäkin [Puhemies koputtaa] on laitettava kuntoon.

**16.29 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä, tärkeä kysymys. Valitettavasti me näemme sen joka päivä, että huumausaineita käytetään yhä enemmän tässä meidän hyvässä maassamme, ja tälle pitää tehdä paljon.

Olen äskettäin ollut myös tilaisuudessa, jossa tuli hyvin esille se, miten paljon vanhemmatkin kaipaavat tukea, jos on lapsi, joka käyttää huumeita. Tähänkin pitää keskittyä.

Hallitusohjelmassa ei ole minkäänlaisia kirjauksia siitä, että huumausaineitten, ei kannabiksen eikä minkään muun huumausaineen, rangaistavuudesta luovuttaisiin, joten tällaista selvitystä, mitä edustaja Jokinen peräänkuulutti, ei tehdä, koska se asia ei ole ajan-kohtainen. [Välihuutoja] Muuten on äärimmäisen tärkeätä, että tästä asiasta keskustellaan ja mietitään, miten pystymme paremmin auttamaan niitä, jotka ovat joutuneet siihen riippuvuuteen, ja miten he pääsevät hoitoon ja miten myös heidän perheitään autetaan.

**16.30 Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin myös vihreän eduskuntaryhmän puolesta lausua surunvalitteluni pitkäaikaisen kollegamme Feldt-Rannan perheelle ja läheisille sekä koko sosiaalidemokraattiselle eduskuntaryhmälle, joka on menettänyt pitkäaikaisen työtoverinsa.

Samalla haluaisin kiittää edustaja Antikaista tämän tärkeän kysymyksen esille nostamisesta.

Me tiedämme, että meidän lapsemme voivat yhä pienempinä yhä huonommin. Silloin on oleellista se, että me emme keskustele pelkästään siitä, mitä voidaan tehdä korkea-



## Punkt i protokollet PR 72/2019 rd

kouluissa, mitä voidaan tehdä kouluissa, vaan myös siitä, mitä voidaan tehdä jo päiväkotikäisten lasten auttamiseksi. Me tiedämme, että meidän on paljon helpompi kasvattaa ehjiä lapsia kuin korjata rikkinäisiä aikuisia.

Tämän takia kysyisinkin ministeriltä, joka jo viittasi tähän varhaiskasvatuksessa tehtävään työhön: miten me voimme auttaa jo päiväkodissa niitä lapsia, jotka tukea tarvitsevat?

**16.31 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja toteaa, varhaiset vuodet ovat keskeisen tärkeitä sekä lasten hyvinvoinnin ja kasvun näkökulmasta että myöskin oppimisen ja oppimistulosten näkökulmasta.

Tämä hallitus on panostamassa varhaiskasvatukseen monin tavoin: palautamme kaikkien lasten tasa-arvoisen oikeuden kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, pienennämme ryhmäkokoja yli 3-vuotiaiden osalta, ja sen lisäksi ensi vuonna käynnistyy myöskin tämä laaja varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma. Kuten todettua, yhtenä pääpainopistealueena myöskin varhaiskasvatuksen osalta on tämä oppimisen tuki niin että voidaan huolehtia siitä, että jo pienet lapset saavat sen tuen, mitä he tarvitsevat ja mitä he ansaitsevat omaan oppimiseensa.

Mitä tämä hallitus tulee käytännössä tekemään? Me luomme oppimisen tuen mallin varhaiskasvatukseen. Edellisellä kerralla, kun varhaiskasvatuslakia uudistettiin, tämä osa jäi tekemättä, [Puhemies koputtaa] ja nyt hallitus huolehtii siitä, että se [Puhemies koputtaa] tulee tehtyä.

**16.32 Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Å svenska riksdagsgruppens vägnar vill jag också framföra vårt deltagande i sorgen till vår vän och kollega Maarit Feldt-Rantas anhöriga, familj, vänner och kolleger.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan nuorten hyvinvoinnista, myöskin sillä on merkitystä, onko nuorella mielekästä tekemistä, kokeeko hän, että hänellä on ystäviä, kärsiikö hän yksinäisyydestä. Kun katsotaan kouluterveyskyselyn tuloksia, niin siinä huomataan, että erityisesti nuorten tyttöjen kohdalla yläkoulussa yksinäisyys nousee huomattavasti.

Meillä on hallitusohjelmassa hyvä kirjaus siitä, että Islannin mallia sovellettaisiin Suomeen. Siihenhän liittyy oleellisesti se, että tarvitaan jokaiselle lapselle harrastus, pyritään yhdistämään se koulupäivään niin, että se myöskin olisi mahdollisuus jokaiselle lapselle. Kysyisin hallitukselta: miten tämä asia etenee?

Bästa regering, i vilket skede är arbetet med att införa den isländska modellen, att man skulle garantera varje ung människa en hobby i samband med skolan?

**16.33 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kollegani Hanna Kosonen on päävastuullinen tästä hankkeesta, ja hän ei valitettavasti tänään ole paikalla.

Työ on etenemässä. Sitä tullaan tekemään, valmistelemaan ja pilotoimaan koko ensi vuoden ajan, jotta meillä on Suomen malli valmiiksi käyttöön otettavaksi vuonna 2021. Tavoitteena on, aivan kuten edustaja totesi, että pystytään luomaan mahdollisuuksia lapsille ja nuorille harrastaa kohtuulliseen hintaan ja maksutta koulupäivän yhteydessä, jotta entistä useampi nuori myöskin löytäisi oman harrastuksen. Tässä tullaan tekemään yhteistyötä seurojen ja järjestöjen kanssa kuin myös tullaan huomioimaan ne vakiintuneet käytännöt,

### **Punkt i protokollet PR 72/2019 rd**

mitä meillä jo on, esimerkiksi miten aamu- ja iltapäivätoimintaa voisi kehittää, jotta saada tästä sellainen kokonaisuus, joka myöskin vastaa niitä kunnianhimoisia tavoitteita, mitä ollaan asetettu sen osalta, että voidaan turvata kaikkien lasten oikeuksia mielekkäseen harrastamiseen.

Frågan slutbehandlad.